

Sygn. akt III U 457/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 lipca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Przemyślu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Lucyna Oleszek

Protokolant sekretarz sądowy Agnieszka Radochońska

po rozpoznaniu w dniu 17 lipca 2015 r. w Przemyślu

na rozprawie

sprawy B. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o emeryturę

na skutek odwołania B. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R.

z dnia 23 kwietnia 2015 r. **nr** (...)

I. **z m i e n i a** zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy B. P. prawo do emerytury w ustawowej wysokości, począwszy od dnia 9 kwietnia 2015 r.,

II. **s t w i e r d z a**, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. nie ponosi odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu prawa do powyższego świadczenia,

III. **z a s ą d z a** od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. na rzecz wnioskodawcy B. P. kwotę 120 zł (słownie: sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt III U 457/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 17 lipca 2015 r.

Decyzją z dnia 23 kwietnia 2015 r., zn. (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wnioskodawcy B. P. prawa do emerytury.

W uzasadnieniu decyzji podano, iż wnioskodawca nie spełnia wszystkich warunków określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.). Nie udowodnił 15 lat zatrudnienia w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, za udowodniony uznano okres 12 lat, 11 miesięcy i 19 dni.

Organ rentowy stwierdził, że brak podstaw do uwzględnienia szczególnego zatrudnienia wnioskodawcy w Zakładach (...) w P. w okresach:

- 1 września 1971 r. - 30 czerwca 1974 r. (2 lata, 10 miesięcy)

- 1 lipca 1974 r. – 24 października 1974 r. (3 miesiące i 24 dni)

- 5 listopada 1976 r. – 31 października 1977 r. (1 rok, 11 miesięcy i 26 dni) z uwagi na zatrudnienie w charakterze młodocianego oraz brak informacji w świadectwie pracy wykonywanej w szczególnych warunkach o zatrudnieniu na stanowisku elektromontera instalacji elektrycznych przemysłowych.

Wnioskodawca B. P. w dniu 22 maja 2015 r. złożył odwołanie od tej decyzji, domagając się jej zmiany.

Na uzasadnienie podał, że decyzja jest dla niego krzywdząca i niezgodna ze stanem faktycznym. Wniósł o uwzględnienie pracy w szczególnych warunkach świadczonej zarówno w Zakładach (...) w P. oraz w Zakładach (...) w P.. W obu zakładach pracował wyłącznie przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych. W czasie zatrudnienia odbywał też zasadniczą służbę wojskową. Na potwierdzenie charakteru wykonywanej pracy na stanowisku elektromontera odwołał się do dokumentów otrzymanych od byłych pracodawców oraz zeznań świadków.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie z przyczyn, które stanowiły o wydaniu zaskarżonej decyzji.

Ponownie stwierdzono, że wnioskodawca nie spełnia warunków do nabycia emerytury określonych w art. 184 ust. 1 w zw. z art. 27 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) oraz w zw. z § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnianych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Podniesiono, że spośród ustawowych warunków wnioskodawca wykazał 25-letni staż ubezpieczeniowy oraz nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego. Natomiast na dzień złożenia wniosku emerytalnego nie udowodnił 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Organ rentowy wskazał, że okresy pracy wykonywanej w warunkach szczególnych może potwierdzić jedynie zakład pracy, ewentualnie jego następca, na podstawie posiadanej dokumentacji i w ściśle określonej formie, zgodnie z § 2 ust. 2 powołanego rozporządzenia. Wnioskodawca nie przedstawił prawidłowych świadectw pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, a z zachowanych dokumentów nie wynika aby praca w spornych okresach na stanowiskach elektromontera była wykonywana bezpośrednio przy instalacjach elektrycznych przemysłowych.

Sąd Okręgowy w Przemysłu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca B. P. urodzony (...) złożył w dniu 12 marca 2015 r. wniosek o emeryturę, oświadczając że nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego oraz że pozostaje w stosunku pracy.

Na potwierdzenie okresów ubezpieczenia oraz charakteru zatrudnienia dołączył świadectwa pracy, w tym świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach

w czasie zatrudnienia w Zakładach (...) w P. obecnie (...) SA w P. oraz na (...).

W dokumentach tych wskazano m.in., że w okresie od 1 września 1971 r. do 30 czerwca 1974 r. pracował on jako elektromonter – uczeń, a od 1 lipca 1974 r. do 24 października 1974 r. i od 5 listopada 1976 r. do 31 października 1977 r. jako elektromonter. Równocześnie wskazano, że prace na tym stanowisku wykonywał on przy wytwarzaniu,

przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych – wykaz A dział II (prace w energetyce) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) oraz wykaz A dział II (prace w leśnictwie i przemyśle drzewnym) poz. 1 pkt 5 wykazu stanowiącego załącznik do zarządzenia Ministra Rolnictwa, Leśnictwa i (...) Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. w sprawie stanowisk prac, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach pracy resortu leśnictwa i przemysłu drzewnego – na stanowisku elektromontera instalacji elektrycznych przemysłowych .

Rozpoznając ten wniosek organ rentowy zaskarżoną decyzją z dnia 23 kwietnia 2015 r. ustalił, że wnioskodawca legitymuje się ogólnym stażem ubezpieczeniowym w wymiarze 26 lat, 6 miesięcy i 16 dni. Niemniej odmówiono mu prawa do emerytury z uwagi na nieudokumentowanie zatrudnienia w warunkach szczególnych w wymiarze 15 lat. Uwzględniono jedynie takie zatrudnienie wnioskodawcy w jednostkach organizacyjnych (...) w wymiarze 12 lat, 11 miesięcy i 19 dni. Wnioskodawca w okresie od 15 stycznia 1986 r. do 31 grudnia 1998 r. był zatrudniony na kolei. Obecnie nadal pracuje w (...) SA Oddział w W. – Usługi Zakład (...) w K. na stanowisku specjalisty elektromontera.

Dowód: 1. Akta organu rentowego:

- wniosek o emeryturę z dn. 12.03.2015 r.

- świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych (na kolei z dnia 5.02.2015 r.) i 12.02.2015 r.

- decyzja odmowna z dn. 23.04.2015 r.

Ponadto Sąd ustalił, że wnioskodawca B. P. pracę zawodową, w ramach nauki zawodu, rozpoczął od 1 września 1971 r. w Zakładach (...) w P.. Został przyjęty jako uczeń nauki zawodu i zobowiązał się do wyuczenia zawodu elektromontera. W § 3 umowy o naukę zawodu ustalono m.in., że okres nauki zawodu wlicza się do czasu zatrudnienia w zakładzie pracy. Do obowiązków wnioskodawcy należała praca w dziale energetycznym Zakładów oraz nauka w Zakładzie (...) w P. przy ul. (...). Nauka odbywała się przez 3 dni w tygodniu w pierwszym roku oraz przez 2 dni w kolejnych latach zatrudnienia. Przez pozostałe 3 i 4 dni wnioskodawca pracował w pełnym wymiarze czasu pracy. Za każdy kolejny rok nauki ustalano odrębne wynagrodzenie za pracę. W czasie przyuczenia zawodowego wnioskodawca pracował razem z pozostałymi pracownikami, był przydzielany do brygad pracujących przy utrzymaniu i remontach urządzeń elektroenergetycznych oraz rozdzielni prądu. W dniu 12 czerwca 1974 r. wnioskodawca ukończył naukę w (...) Szkole Zawodowej (...) w P. w zawodzie elektromontera. Następnie z dniem 1 lipca 1974 r. został zaangażowany do pracy w Zakładach (...) na stanowisku elektromontera w ruchu III zmianowym.

W czasie tego zatrudnienia wnioskodawca odbył też zasadniczą służbę wojskową w okresie od 25 października 1974 r. do 7 października 1976 r.

Po jej zakończeniu w dniu 15 października 1976 r. zgłosił się ponownie do pracy w Zakładach (...) w P.. Z dniem 5 listopada 1976 r. został przyjęty do pracy na stanowisko elektromontera zakładowego w warsztacie elektrycznym, podlegającym pod D. Mechanicznych. Stosunek pracy został rozwiązany za wypowiedzeniem pracownika z dniem 31 października 1977 r.

Pracując w ówczesnych Zakładach (...) w P. wnioskodawca wykonywał wyłącznie obowiązki elektromontera przy urządzeniach służących do produkcji oraz przy rozdzielniach prądu i sieciach wysokiego, niskiego i średniego napięcia.

Elektromonterzy pracowali w 5-6 osobowych brygadach i do ich podstawowych czynności należało zabezpieczenie dostawy prądu dla urządzeń produkcyjnych, kontrola stacji transformatorowych, konserwacja wszystkich urządzeń elektrycznych znajdujących się na terenie zakładu. Prace te sprowadzały się do bieżącej kontroli przesyłu energii elektrycznej

i utrzymanie bieżącej pracy elektrociepłowni oraz wszystkich pracujących w zakładach urządzeń. Elektromonterzy na bieżąco dokonywali remontów instalacji elektrycznej, odpowiadał też za prace nastawni (rozdzielni) niskiego i średniego napięcia oraz za należyte funkcjonowanie wewnętrznych i zewnętrznych linii elektrycznych. Praca odbywała się więc w stacjach, podstacjach i rozdzielniach prądu oraz na halach produkcyjnych, jedynie sporadycznie do wykonania były prace w warsztacie elektrycznym. Na terenie Zakładów było kilka rozdzielni prądu oraz transformatorów.

Tak jak wnioskodawca, naukę zawodu elektromontera pobierał też świadek T. N. (1), który także dalej pracował w tym zawodzie. Razem z nimi jako elektromonter urządzeń energetycznych pracował też świadek J. S. (1). Za pracę elektromonterów odpowiadał główny mechanik. Obowiązkiem elektromonterów było stałe podnoszenie kwalifikacji, a przede wszystkim uaktualnianie, średnio co 3 lata, uprawnień w zakresie eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych. Świadectwa kwalifikacyjne otrzymywali po szkoleniach w NOT w R..

Praca elektromonterów odbywała się zasadniczo na jednej zmianie przez 6 dni w tygodniu, z wyłączeniem niedzieli. Przy czym pracownicy mieszkający w P. i bliskiej okolicy mieli też dyżury. Wnioskodawca i świadkowie z uwagi na zamieszkiwanie zbyt daleko nie mieli takich dyżurów. Elektromonterzy mieli ustaloną pensję według stawki godzinowej. Z pracy rozliczał ich kierownik zakładu.

Sąd ustalił też, że praca w zakładach płyt od początku ich istnienia zorganizowana jest w ruchu ciągłym na 4 zmiany. W D. Produkcji Podstawowej stale pracują cztery ciągi robocze, na których produkowane są płyty twarde i porowate oraz lakierowane. Produkcja ta jest oparta na przeróbce drewna. Wszystkie maszyny napędzane są silnikami elektrycznymi.

Dowód: 1. kserokopia książeczki wojskowej k. 6

2. Akta osobowe wnioskodawcy z (...) w P.:

- kwestionariusz osobowy,
- umowa o naukę zawodu z dnia 1.09.1971 r.
- świadectwo ukończenia szkoły zawodowej z dnia 12.06.1974 r.
- ponowne zatrudnienie po powrocie z wojska z dnia 5.11.1976 r.
- karty obiegowe zmiany,

3. zeznania świadków (e-protokół z dnia 17.07.2015 r.):

- T. N. (14 min.),
- J. S. (20 min.),

4. zeznania wnioskodawcy (e-protokół z dnia 17.07.2015 r. – 42 min.).

Sąd ustalił też, że w okresie od 22 stycznia 1981 r. do 31 grudnia 1985 r. wnioskodawca był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...)

w P. w Zakładzie (...) w P. (tartaku) na stanowisku elektromontera zakładowego. Został zwolniony w związku z likwidacją zakładu pracy. Swoje obowiązki wykonywał w tartaku przy ul. (...), odpowiadając za pracę wszystkich urządzeń elektrycznych oraz bieżące utrzymanie stacji i rozdzielni prądu. W tartaku przede wszystkim z kłoców

drzewnych cięto deski. Bieżąca produkcja wiązała się z ciągłą pracą traków, pił elektrycznych, pilarek i obrzynarek. Tylko silniki traków miały moc 90 kWh. Urządzenia te pobierały dużo prądu, stąd konieczna była stała kontrola stacji transformatorowej.

Razem z wnioskodawcą pracował świadek A. B. (1) – ślusarz mechanik oraz R. K. (1) - kierowca mechanik. W tartaku pracowało od 40 do 50 robotników. Tartak przy ul. (...) był jednym z kilkunastu, które funkcjonowały na terenie P.. Zdarzało się, że pracownicy z jednego tartaku przenoszani byli do pracy w innym miejscu, niemniej wnioskodawca, w odróżnieniu od świadków, pracował w jednym miejscu. Wynikało to z tego, że był jedynym elektromonterem w tartaku przy ul (...).

Dowód: 1. Akta organu rentowego (kapitałowe):

- świadectwo pracy z dnia 31 grudnia 1985 r.

2. zeznania świadków (e-protokół z dnia 17.07.2015 r.):

- A. B. (29 min.),

- R. K. (235 min.),

3. zeznania wnioskodawcy (e-protokół z dnia 17.07.2015 r. – 42 min.).

Następnie od 15 stycznia 1986 r. został zatrudniony w (...) Zakładzie (...) w K.. Na kolei wnioskodawca pracuje nieprzerwanie jako specjalista elektromonter.

Dowód: 1. Akta organu rentowego:

- Zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 27 stycznia 1985 r.

2. zeznania wnioskodawcy (e-protokół z dnia 17.07.2015 r. – 42 min.).

Dokonując tych ustaleń Sąd oparł się na dokumentach zgromadzonych w aktach organu rentowego. Ponadto Sąd uwzględnił dokumentację z akt osobowych wnioskodawcy z okresu jego zatrudnienia w latach 1971-1977. W aktach tych znajdują się dokumenty wskazujące, że pracował on jako uczeń-elektromonter oraz elektromonter. W szczególności Sąd uwzględnił świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 12 lutego 2015 r. wystawione przez spółkę (...) SA oraz ogólne świadectwo pracy z dnia 31 grudnia 1985 r. wystawione przez nieistniejące (...) Przedsiębiorstwo (...). Na podstawie wszystkich dokumentów można stwierdzić, w jakim okresie i w jakim charakterze wnioskodawca pracował.

Z treści § 2 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy (czy też przechowawcy jego dokumentów) w przedmiocie wykazania, na podstawie posiadanej dokumentacji, okresów pracy w szczególnych warunkach, miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i 2 k.p.c., gdyż podmiot wydający to świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Tylko dokumenty wystawione przez te organy stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Natomiast omawiane świadectwo traktuje się w postępowaniu sądowym jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki podlega kontroli zarówno co do prawdziwości wskazanych w nim faktów, jak co do prawidłowości wskazanej podstawy prawnej. Równocześnie odmowa wystawienia takiego dokumentu również nie pozbawia ubezpieczonego jego prawa do emerytury we wcześniejszym wieku. Jak wynika

z zeznań przesłuchanych świadków oraz zeznań wnioskodawcy faktycznie w ówczesnych Zakładach (...) oraz w tartaku pracował on wyłącznie jako elektromonter zakładowy. Sąd przyjął, że świadectwo pracy wykonywanej w warunkach szczególnych

z dnia 12 lutego 2015 r. odzwierciedla prawdziwe informacje, których treść została potwierdzona na podstawie zeznań świadków, wnioskodawcy oraz zachowanej dokumentacji osobowej.

Za pełni wiarygodne Sąd uznał zeznania świadków pracujących razem

z wnioskodawcą: T. N. (1), J. S. (1), A. B. (1) i R. K. (1). Świadkowie ci dokładnie opisali strukturę zatrudnienia zarówno w Zakładach (...) w P. oraz Zakładzie (...) w P.. Wskazali, jakie prace wykonywał wnioskodawca, jak wyglądała organizacja pracy. Sąd podzielił także zeznania wnioskodawcy, który również podał jakie prace wykonywał przez sporne okresy zatrudnienia.

Zebrana obecnie dokumentacja wraz zeznaniami świadków i wnioskodawcy potwierdza okres i faktyczny charakter wykonywanej przez niego pracy wyłącznie na stanowisku elektromontera. W rezultacie Sąd uznał, że w związku z zeznaniami świadków

i jego własnymi, możliwe było poczynienie uzupełniających ustaleń, że w okresie od 1971 do 1977 r. oraz od 1981 r. do 1985 r. pracował jako elektromonter.

Wszystkie zgromadzone dowody wzajemnie się potwierdzają i uzupełniają, wobec czego są wiarygodnym źródłem ustaleń faktycznych. Wynika z nich, jaką pracę i w jakich warunkach wykonywał wnioskodawca.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy B. P. jest uzasadnione.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) - ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Ponadto emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Równocześnie zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnianych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43) - ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. będącym pracownikami zatrudnionymi w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 ust. 2 i 3 tj. jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

- osiągnęli wiek emerytalny wynoszący dla mężczyzny 60 lat oraz
- posiadają wymagany okres składkowy i nieskładkowy tj. 25 lat dla mężczyzny, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Dla ustalenia tych uprawnień - za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub

wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 32 ust. 2 cyt. ustawy).

Zgodnie z § 2 ust. 1 cyt. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) - okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Okresy pracy w szczególnych warunkach stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji - w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie

§ 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy. Zaświadczenie zakładu pracy powinno potwierdzać charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których uzależnione jest przyznanie emerytury.

Bezsporne jest, że wnioskodawca wykazał, iż ukończył 60 lat oraz posiada 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Nie przystąpił też do otwartego funduszu emerytalnego. Ponadto organ rentowy uwzględnił 12 lat, 11 miesięcy i 19 dni pracy wykonywanej w warunkach szczególnych na (...).

W toku rozpoznawania sprawy przed organem rentowym z uwagi na niedokładność w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach sporny okazał się charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę na stanowisku elektromontera w Zakładach (...) w P. w okresach:

- 1 września 1971 r. - 30 czerwca 1974 r. (2 lata, 10 miesięcy)

- 1 lipca 1974 r. - 24 października 1974 r. (3 miesiące i 24 dni)

- 5 listopada 1976 r. - 31 października 1977 r. (11 miesięcy i 26 dni).

Z kolei z uwagi na brak świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych sporny był okres zatrudnienia w Zakładach (...) w P. w okresie:

- 22 stycznia 1985 r. - 31 grudnia 1985 r. (4 lata, 11 miesięcy i 10 dni).

Ponadto organ rentowy nie zaliczył do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych okresu odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej od 25 października 1974 r. do 7 października 1976 r. (1 rok, 11 miesięcy i 14 dni).

W orzecznictwie podnosi się, iż praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 16 lutego 2012 r., III AUa 1797/11, LEX nr 1130404).

W ocenie Sądu wnioskodawca na stanowisku elektromontera zakładowego w obu wskazanych zakładach pracował przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych.

Wskazać należy, iż w znacznej części podstawę ustaleń faktycznych oraz rozstrzygnięcia stanowiły dokumenty zawarte w aktach osobowych wnioskodawcy z jego zatrudnienia w (...), uzupełnione zeznaniami świadków oraz wnioskodawcy. Zasadniczy spór sprowadzał się bowiem do ustalenia, jakie faktycznie prace wnioskodawca wykonywał

w czasie, kiedy pobierał naukę zawodu oraz czy jako elektryk pracował przy instalacjach elektrycznych przemysłowych.

Praca elektryka w (...) została potwierdzona dokumentami w postaci umów o pracę, świadectwa pracy, angażu oraz zeznaniami świadków. Ponadto z dokumentacji zawartej w aktach osobowych z (...) w P. w powiązaniu z zeznaniami świadków T. N. i J. S. oraz wnioskodawcy wynika, że także jako uczeń pracował on przede wszystkim na stanowisku elektryka. Była to praca wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Takie prace wykonywał też w tartaku. Pracował on głównie przy urządzeniach elektromagnetycznych i elektrycznych. Wykonywał prace związane m.in.

z konserwacją rozdzielni i linii napowietrznych wewnętrznych i zewnętrznych, jak też prace elektryka instalacji i urządzeń elektroenergetycznych używanych do produkcji płyt oraz w tartaku. Wykonywanie tych czynności przez wnioskodawcę należy uznać więc za pracę

w warunkach szczególnych. Wnioskodawca musiał być bezpośrednio narażony na oddziaływanie czynników szkodliwych w postaci pola elektromagnetycznego, przebywając w strefie zagrożenia.

Prace, które faktycznie były wykonywane przez wnioskodawcę wymienione są w wykazie A Dział II poz. 1 cyt. Rozporządzenia Rady Ministrów - prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej oraz przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych.

Stanowisko elektryka instalacji elektrycznych przemysłowych zostało wymieniono też w przepisach branżowych tj. w załączniku nr 1 do Zarządzenia Ministra Rolnictwa Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 31 marca 1988 r. - dział II

„W leśnictwie i przemyśle drzewnym”, poz. 5.

Pracodawca wystawiając wnioskodawcy świadectwo pracy wykonywanej w warunkach szczególnych w 2015 r. prawidłowo zakwalifikował zajmowane przez niego stanowisko pracy według przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z 1983 r. oraz przyporządkował je do stanowiska wymienionego w zarządzeniu branżowym. Wątpliwości, które miał organ rentowy w związku z interpretacją tego dokumentu udało się usunąć w toku nin. postępowania.

Ponadto należy wskazać, że w okresie od 1 września 1971 r. do 30 czerwca 1974 r. wnioskodawca pozostawała w zatrudnieniu jako uczeń nauki zawodu. Niewątpliwie ten pierwszy okres pracy wnioskodawcy należy potraktować jako zatrudnienie młodocianego

w rozumieniu obowiązujących wówczas przepisów ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudnienia młodocianych

w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. Nr 45, poz. 226). Zgodnie z art. 3 ust. 1 powołanej ustawy - młodociani w wieku od 14 do 18 lat mogli być zatrudniani przez zakłady pracy tylko w celu nauki zawodu lub przyuczania do określonej pracy albo odbycia wstępnego stażu pracy. Przepis art. 9 ust. 1 zobowiązywał zakład pracy do zawarcia

z młodocianym na piśmie umowy określającej zawód albo rodzaj pracy, w jakim młodociany będzie szkolony, czas trwania pracy, w jakim młodociany będzie szkolony, czas trwania nauki zawodu oraz zasadnicze obowiązki i uprawnienia młodocianego. Praca w ramach nauki zawodu była świadczona za wynagrodzeniem.

Równocześnie należy powtórzyć za aktualnie obowiązującymi przepisami, że okres praktycznej nauki zawodu jest (i był) okresem zatrudnienia tylko wówczas, gdy młodociany (uczeń szkoły zawodowej) jest (był) jednocześnie zatrudniony przez pracodawcę na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego. Wówczas okres nauki zawodu podlega zaliczeniu do okresu zatrudnienia, od którego zależą uprawnienia pracownicze (np. uprawnienie do świadczeń emerytalnych). Fakt ten powinien być udokumentowany świadectwem pracy, wydanym przez pracodawcę, u którego odbywała się nauka zawodu. Nie ma natomiast podstaw do zaliczenia okresu praktycznej nauki zawodu do okresu zatrudnienia, jeżeli nauka zawodu odbywała się w zakładzie pracy tylko na podstawie umowy zawartej

między szkołą a pracodawcą. Zajęcia szkolne odbywające się na terenie zakładu przemysłowego nie są równoznaczne z zatrudnieniem w ramach nauki zawodu (wyrok SA

w W. z 16 listopada 1995 r., III AUr 925/95, OSA 1996/3/8). Niemniej w orzecznictwie przyjęto też, że przy ustalaniu charakteru stosunku prawnego łączącego ucznia zasadniczej szkoły zawodowej, odbywającego w pierwszej połowie lat pięćdziesiątych naukę zawodu w zakładzie pracy, rozstrzygające znaczenie ma rzeczywista treść wzajemnych praw i obowiązków stron tego stosunku (wyrok SN z 7 września 1995 r., I PRN 43/95, OSN 1996/6/84; oraz wyrok z 11 lutego 1999 r., II UKN 462/98, OSN 2000/7/287).

Z zachowanej dokumentacji osobowej tj. umowy o naukę zawodu i ogólnego świadectwa pracodawcy z dnia 4 listopada 1977 r. oraz zeznań świadków i wnioskodawcy wynika, że równoległe z pracą zawodową w pełnym wymiarze czasu pracy wnioskodawca uczył się.

W rezultacie Sąd przyjął, że w czasie obowiązywania 36-miesięcznej umowy o naukę zawodu, wnioskodawca cały czas pracowała zawodowo, wyłącznie jako elektromonter. Na marginesie należy przypomnieć, że w wyroku z dnia 22 sierpnia 2012 r. Sąd Najwyższy stwierdził, że okres nauki zawodu odbywanej przed dniem 1 stycznia 1975 r. w ramach umowy zawartej na podstawie przepisów ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. Nr 45, poz. 226) był w rozumieniu prawa ubezpieczeń społecznych okresem zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Z tych samych względów nie ma przeciwwskazania do przyjęcia, że także i ten okres był czasem pracy wykonywanej w warunkach szczególnych.

W ocenie Sądu Okręgowego, fakt wykonywania przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach w spornym okresie znajduje potwierdzenie w zebranych w sprawie materiale dowodowym – dokumentacji osobowej oraz w zeznaniach świadków i jego własnych. Podnieść należy, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość mogą być udowodniane wszelkimi dowodami przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego i nie są potrzebne jakieś szczególne dowody np. z dokumentów - wystarczą dowody np. z zeznań świadków i stron.

W ocenie Sądu charakter wykonywanej przez wnioskodawcę pracy, wskazuje, że była to praca w warunkach szczególnych. Warto w tym miejscu podkreślić pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 marca 2012 r. sygn. akt UK 166/11, zgodnie

z którym przyporządkowanie danego rodzaju pracy do określonej branży ma istotne znaczenie dla jej kwalifikacji jako pracy w szczególnych warunkach. Usystematyzowanie prac o znacznej szkodliwości i uciążliwości do oddzielnych działów oraz poszczególnych stanowisk w ramach gałęzi gospodarki nie jest przypadkowe, gdyż należy przyjąć, że konkretne stanowisko narażone jest na ekspozycję na czynniki szkodliwe w stopniu mniejszym lub większym w zależności od tego, w którym dziale przemysłu jest umiejscowione. Konieczny jest bezpośredni związek wykonywanej pracy z procesem technologicznym właściwym dla danego działu gospodarki.

Przenosząc to na płaszczyznę przedmiotowej sprawy, należało przyjąć, iż chociażby ze względu na charakter branży, przy wielostanowiskowym i wielowydziałowym procesie technologicznym przy produkcji płyt pilśniowych oraz w tartaku przy produkcji desek istniała zależność zajmowanego przez wnioskodawcę stanowiska od czynników wynikających bezpośrednio z charakteru pracy w tych zakładach. To zaś wskazuje na szczególny charakter warunków tej pracy.

Równocześnie Sąd przyjął, że praca wnioskodawcy w Zakładach (...) w P. na stanowisku elektromontera zakładowego wykonywana była w warunkach szczególnych zarówno przed powołaniem go do odbycia zasadniczej służby wojskowej, jak i po powrocie do pracy ze służby wojskowej.

To rzutuje z kolei na zaliczenia do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych okresu odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej. W tym zakresie tut. Sąd w pełni podzielił stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uchwale z dnia 16 października 2013 r. (II UZP 6/13), w której przyjęto, że czas zasadniczej służby wojskowej odbytej w okresie obowiązywania art. 108 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada

1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz. U. Nr 44, poz. 220, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 1974 r.) zalicza się - na warunkach wynikających z tego przepisu - do okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (art. 184 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS).

Dodatkowo należy wskazać, że z jednolitego orzecznictwa sądów, w tym Sądu Najwyższego, wynika, że zaliczenie okresu zasadniczej służby wojskowej do pracy

w szczególnych warunkach uzależnione było od odbycia tej służby w okresie zatrudnienia,

w którym była wykonywana praca w warunkach szczególnych i która stanowiła naturalną przerwę w tym zatrudnieniu, jeżeli pracownik bezpośrednio po odbyciu służby powrócił do tego samego szczególnego zatrudnienia. Ponadto obowiązujące przepisy nigdy nie zrównywały okresu zasadniczej służby wojskowej z zatrudnieniem, ale nakazywały zaliczać okres tej służby do okresu zatrudnienia w zakresie określonych uprawnień. Szczegółowe zasady zaliczenia zasadniczej służby wojskowej do okresu zatrudnienia były zaś uregulowane w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. nr 44, poz. 318 ze zm.). Rozporządzenie to zostało uchylone z dniem 1 września 1979 r.

Odnosząc te stanowiska do nin. sprawy należy przyjąć, że cały okres odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej w latach 1974-1976 winien być oceniany według art. 108 ustawy o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Na podstawie tego przepisu okres zasadniczej służby wojskowej także po 1 stycznia 1975 r. wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem. Nieznaczna zmiana brzmienia tego przepisu art. 108

(a następnie przeniesienie jego treści do art. 120) nie daje podstaw do wyłączenia służby wojskowej z okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem.

Charakter zatrudnienia wnioskodawcy na stanowisku elektromontera nie zmienił się po powrocie wnioskodawcy ze służby wojskowej. Po zakończeniu tej służby z dniem 5 listopada 1976 r. zatrudniono go ponownie i nadal wykonywał te same obowiązki. Stąd na mocy powołanych przepisów (w brzmieniu obowiązującym do 1979 r.) Sąd uwzględnił do okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych cały okres odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej.

W rezultacie Sąd przyjął więc, że wnioskodawca dodatkowo wykazał 10 lat i 14 dni pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Łącznie z okresem uwzględnionym przez organ rentowy, przed dniem 1 stycznia 1999 r., udowodnił 23 lata takiego zatrudnienia.

Zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że odwołanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie i na mocy powołanych przepisów w zw. z art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, przyznając mu prawo do emerytury, począwszy od dnia 9 kwietnia 2015 r. tj. osiągnięcia wieku emerytalnego, o czym orzeczono w pkt I-szym wyroku.

Zgodnie z art. 118 ust. 1 i 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. W razie ustalenia prawa do świadczenia lub

jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Kierując się tym przepisem oraz uwzględniając wcześniejsze rozważania Sąd uznał, że ustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji (przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków oraz ocena dokumentów osobowych) zwalniają organ rentowy z odpowiedzialności za opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia emerytalnego wnioskodawcy. Orzeczenie w tym zakresie zawarto w pkt II-im wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania w pkt III-im wyroku znajduje uzasadnienie w treści art. 98 k.p.c. i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. tj. z 2013 r. poz. 490) - § 11 ust. 2 w zw. § 2 ust. 2. Sąd uznał, iż pełnomocnik wnioskodawcy aktywnie reprezentował swego mocodawcę. Składane wnioski dowodowe zmierzały do szybkiego i rzetelnie wyjaśnienia sprawy. Stąd Sąd dwukrotnie zwiększył minimalną stawkę opłaty z tytułu zastępstwa procesowego.